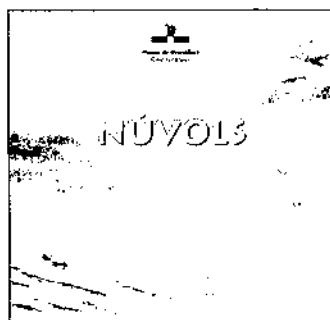

RESSENYES

NÚVOLS (Exposició)

Museu de Granollers-Ciències Naturals

Museu de Granollers-CCNN, del 23 de setembre a l'11 de desembre de 1994

Museu de Gavà, del 16 de març al 30 d'abril de 1995

Museu les Malasses, Montcada i Reixac, del 16 de maig al 16 de juny de 1995

NÚVOLS (Catàleg)

Miquel Meseguer (Text)

Siqui Sánchez (Fotografia)

Museu de Granollers, Granollers 1994. 38 pàg.

Resulta que els núvols són ben diferents del que pensàvem: uns vapors aquosos suspesos a l'atmosfera, de formes i colors sempre mutables. Aquesta mutabilitat i la seva inaprehensibilitat (podem caminar a través dels núvols) ens ha fet reflexionar sobre la naturalesa dels nostres esperits; la seva capacitat de barrar el pas a la llum del Sol, de portar el llamp i la pluja, ens ha empès a intentar comprendre el món. Des de sempre, els núvols ens han servit per representar allò que no es veu, donaven corporeïtat a l'aire invisible, aportaven la tercera dimensió a la pintura molt abans de la utilització de la perspectiva euclidiana. Velàzquez i Magritte ho sabien molt bé.

Resulta que la seva realitat va més enllà d'allò que sempre s'ha intuït: per començar, no són de vapor d'aigua, sinó que estan fets de milions de gotetes d'aigua que són centenars de vegades més petites que les de pluja i, fins i tot, de petits cristalls de gel. Resulta que efectivament ens permeten veure allò que és invisible, però que no es tracta de l'infinit inaprehensible sinó de la circulació de masses d'aire diferenciades, empeses per l'energia solar i modulades pel relleu i el fet que el nostre planeta dona voltes sobre si mateix. Resulta que tot això fa que els núvols es mantinguin en equilibri metastable i siguin la conseqüència de processos que tot just comencem a esbrinar. Encara més, es poden classificar, no sols en funció de la seva composició i dels processos dinàmics que els han creat, sinó

també en funció de la seva forma.

Una exposició que, a més d'introduir-nos en aquesta nova percepció dels núvols, ens mostra "una part minúscula de les formes més comunes dels núvols" tal i com es llegeix a la presentació del catàleg d'aquesta exposició. Per cert, un catàleg i un pòster curiosament editats pels realitzadors d'aquesta suggestiva exposició, el Museu de Granollers, i que transcendeix la seva funció de catàleg ja que es tracta d'una bona obra de referència sobre classificació de núvols. Feia més de vint anys que no se n'havia publicat cap altra en català. Els textos que acompanyen les fotografies de l'exposició estan impresos sobre metacrilat, una transparència que ens fa pensar en la pròpia inaprehensibilitat dels núvols. Les fotografies tenen totes data i lloc, les rodalies de la serralada del Montseny: una altra referència a la seva mutabilitat i a la seva constància. I és que la percepció científica de la natura mai no ha estat renyida amb la poesia.

Josep Lascorain

Conservador de Patrimoni Natural del Museu de Gavà

ELS ORÍGENS DE L'EXCURSIONISME A GRANOLLERS (1877-1936)

Francesc Roma i Casanovas

Estudis de Granollers i del Vallès Oriental núm.5, Ajuntament de Granollers - Agrupació Excursionista de Granollers, 1994, 144 pàg.

La publicació del número 5 de la col·lecció *Estudis* és motiu de satisfacció per una doble raó. En primer lloc, perquè suposa la represa de la col·lecció després de tres

anys sense aparèixer, tot i que encara es desconeixen les bases de la seva continuïtat. La periodicitat, la forma de selecció dels treballs a publicar o el seu assessorament científic són aspectes encara per definir, sense els quals la col·lecció està lluny de consolidar-se o, encara molt pitjor, podria desvirtuar-se. L'aparició del número 5 és, en qualsevol cas, un signe que aquest patrimoni cultural que representa per a la ciutat la col·lecció *Estudis* no es vol deixar perdre, i això ja és positiu.

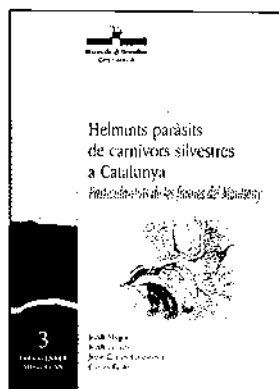
L'altre motiu de satisfacció és, naturalment, la publicació d'un estudi d'un indubtable interès per a la nostra història local com és el que té com a objectiu —en paraules del propi autor— «donar a conèixer la realitat que envolta el naixement de l'excursionisme institucionalitzat a la nostra ciutat» (pàg. 11). Francesc Roma reuneix dues condicions que el fan especialment idoni per emprendre aquest projecte: la seva formació d'historiador i la circumstància d'ésser un apassionat excursionista ell mateix. Però no sols això, l'autor és també un estudiós del fet excursionista a Catalunya, com ho prova la seva biografia de l'excursionista Francesc Pujol i Algueró, apareguda també recentment (Publicacions Abadia de Montserrat, juny 1994).

El seu estudi de l'excursionisme a Granollers segueix una exposició cronològica, dividida en tres parts ben diferenciades, tot i que les dues primeres no es poden entendre més que com els precedents de l'Agrupació Excursionista de Granollers (AEG), desenvolupada a la tercera part, i la fundació de la qual, l'any 1928, va suposar —sense cap mena de dubte— la veritable institucionalització de l'excursionisme a la nostra ciutat. De la primera època és interessant observar com l'élite intel·lectual granollerina (els germans Maspons i Labrós, Dionís Puig, Vidal i Jumbert, Maspons i Camarasa,...) forma part d'aquest «excursionisme delegat», fet que confirma que l'excursionisme era aleshores —com molt bé diu l'autor— molt més que un esport o una forma d'oci, encara que és menys convincent quan el defineix com «un moviment regeneracionista» (pàg. 118) orientat a «buscar un nou tipus d'ésser humà» (pàg. 123). De fet, és molt poc el que coneixem d'aquestes primeres manifestacions de l'excursionisme a Granollers, malgrat que sembla indubtable que va tenir un valor cultural i científic important. N'és un bon exemple la intervenció dels excursionistes de l'ACEC —amb l'arquitecte Antoni Gaudí entre ells— en la restauració de l'església gòtica de Granollers l'any 1879, episodi força desconegut que se'n descriu amb tot luxe de detalls.

Aquest constituiria també el principal valor de l'AEG en els seus orígens, tal com ens avança l'autor amb el títol de la tercera part de l'estudi («L'excursionisme científic»). D'aquesta primera etapa de l'AEG —«florida com potser cap d'altra per a l'excursionisme vallesà» (pàg. 87)— podem conèixer millor les seves activitats a través, principalment, del seu *Butlletí* (1931-36), publicació que és un bon reflex de la més que notable activitat cultural i científica. Tanmateix s'haurien pogut completar les informacions de la premsa local amb el recurs de la memòria oral, i això segurament

hauria evitat les extrapolacions que l'autor es veu obligat a fer per bastir-ne una interpretació global a les conclusions finals. Així, per exemple, acabem coneixent millor els autors dels articles del *Butlletí* que els dirigents de l'AEG, i l'estudi de l'entitat com a grup social a un nivell merament estadístic es revela poc fructífer. En qualsevol cas, aquest recurs serà imprescindible quan es vulgui continuar la història de l'AEG després de la guerra civil, objectiu encomiable per al qual cal animar l'autor d'aquesta primera entrega.

Jordi Planas i Maresma

HELMINTS PARÀSITS DE CARNÍVORS SILVESTRES A CATALUNYA. PARTICULARITATS DE LES FAUNES DEL MONTSENY

Jordi Miquel, Jordi Torres, Joan Carles Casanova i Carles Feliu

Treballs del MDG-CCNN núm. 3, Museu de Granollers, Granollers 1994, 166 pàg.

Fa tan sols cinc anys era inútil cercar informació sobre la fauna d'helmints paràsits dels carnívors salvatges de Catalunya. Actualment la quantitat d'informació existent supera qualsevol previsió. Aquest fet queda palès en el llibre editat pel MDG-CCNN i realitzat per l'equip de parasitòlegs (helmintòlegs) del Departament de Parasitologia de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, dirigit pel Dr. Carles Feliu. Els estudis d'helmints paràsits de mamífers de vida lliure van començar, ara fa 20 anys, en aquest Departament. Al principi el centre d'atenció el constituïren els petits mamífers (insectívors i rosegadors). L'any 1989, Carles Feliu, dotat d'un gran bagatge de coneixements sobre aquests paràsits als petits mamífers, inicià la línia de recerca destinada a l'estudi dels helmints dels grans mamífers (carnívors i artiodàctils) a la Península Ibèrica, aglutinant al seu voltant un equip d'investigadors entusiastes i amb ganes de treballar. Un dels resultats obtinguts és el llibre que comentem.

El llibre circumscriu l'àrea d'estudi a Catalunya i als representants de l'ordre dels carnívors, posant especial